

Asia: VN/7502/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi YVA-lain ja SOVA-lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta ja luonnoksesta esitykseksi SOVA-asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntönne 6.6.2022 luonnoksesta hallituksen esitykseksi YVA-lain ja SOVA-lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta ja luonnoksesta esitykseksi SOVA-asetuksen 1 §:n muuttamisesta VN/7502/2022

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTON LAUSUNTO

Tietosuojavaltuutetun toimisto lausuu henkilötietojen käsittelyyn liittyviltä osin lakiluonnoksesta seuraavaa:

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 38 a §, jossa säädettäisiin vanhojen, ennen 1.1.2020 julkaistujen YVA-lain mukaisten asiakirjojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa. Ympäristöministeriön mukaan asiakirjojen julkaisemisesta on säädetty laissa jo aiemmin, mutta näiltä osin on jäänyt epäselväksi, tuleeko säädettyä soveltaa myös jo ennen lain 1408/2019 voimaantuloa julkaistuihin asiakirjoihin. Epäselvyyden poistamiseksi vanhojen asiakirjojen julkaisemisesta säädettäisiin nyt nimenomaisesti.

Ehdotetun säännöksen mukaan ympäristövaikutusten arviointiohjelma, yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta, ympäristövaikutusten arviointiselostus, sekä YVA-laissa tarkoitettu perusteltu päätelmä saadaan julkaista sen estämättä, mitä julkisuuslain 16.3 §:ssä säädetään.

Verkossa julkaistavat henkilötiedot

Ympäristöministeriön luonnoksessa todetaan, että julkaistavat asiakirjat voivat henkilötietojen osalta sisältää hankkeesta vastaavan nimen ja hankkeen sijaintia koskevat tiedot. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sijaintia koskevat tiedot ovat esimerkiksi kiinteistöjen nimiä ja kiinteistötunnuksia. Sääntelyn tarkoituksena on parantaa ympäristötiedon saatavuutta,(1) ja verkkosivujen kautta saatavat henkilötiedot on esityksessä katsottu rajatun välttämättömiin.

Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että esityksen perusteella henkilötietojen raja on toteutettu siten, ettei henkilötietojen käsittely esitetyissä tarkoituksissa vaikuttaisi kohdistuvan muihin kuin tarpeelliseksi katsottaviin tietoihin. Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa myös, että tietojen julkaisemisessa ei esityksen perusteella ole tarkoitus menetellä siten, että verkossa julkaistaisiin käytännössä rekisteröidyn nimi ja kotiosoite, vaan hankkeen sijaintia koskeva tieto ilmaistaan laajemmin, esimerkiksi kiinteistön nimellä. Koska hankkeesta vastaavalla henkilöllä saattaa esimerkiksi olla turvakielto, lainvalmistelussa on perusteltua arvioida, miten tällaiset tilanteet otetaan asianmukaisesti huomioon, ja esimerkiksi miten hankkeesta vastaavaa henkilöä informoidaan oikea-aikaisesti tietojen julkaisemisesta yleisessä verkossa.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ei tässä yhteydessä arvioi tietosuojasääntelyn ja julkisuuslain yhteensovittamista.

Tietojen verkosta poistamisen edellytykset

Esityksen suhdetta perustuslakiin sekä säätämisjärjestystä käsittelevän osion mukaan lakiluonnoksen 38 a §:ssä säädettyssä on otettu huomioon yleisen tietosuojasetuksen 5(1)(e) artikla (säilytyksen rajoittamisperiaate) sekä asetuksen johdantokappaleessa 39 todettu, ja yleisessä tietoverkossa julkaisemiseen liittyvät riskit huomioiden on katsottu aiheelliseksi säätää henkilötietojen poistoajasta siten, että henkilötiedot on poistettava verkkosivuilta sen jälkeen, kun perustellun päätelmän nähtävilläpitoaika on päättynyt tai kun YVA-menettely on laissa tarkoitettulla tavalla päättynyt.

Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että verkkoon vietyjen henkilötietojen verkosta poistamisen edellytyksistä säätämisessä on ennen kaikkea kyse tietojen minimointiperiaatteen ja sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan vaatimuksen noudattamisesta, sekä asetuksen riskiperusteisen lähestymistavan huomioimisesta. (2) Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää perusteltuna, että hankkeesta vastaavan nimen ja hankkeen sijaintitiedon poistamisesta verkosta säädetään sen turvaamiseksi, etteivät henkilötiedot jää tarpeettomasti verkkoon.

Poistokriteerinä oleva perustellun päätelmän nähtävilläpitoaika määräytyy tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan hallintolaissa julkisesta kuulutuksesta säädetyn mukaisesti, ollen näin 14 päivää. Lakiluonnoksen perustelutekstissä ei ole tuotu esille, millaiseksi YVA-menettelyn päättymis-ajankohdan mukaisesti määräytyvä tietojen verkossaoloaika voisi käytännössä muodostua, eikä tietosuojavaltuutetun toimisto voi näin ollen lausua tästä seikasta.(3) Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa kuitenkin, että lakiesityksessä olisi hyvä kirjoittaa tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi auki se, milloin tietoja on tarkoitus pitää verkossa päätelmän nähtävilläpitoajan mukaisen ajanjakson ajan (eli koskeeko tämä kriteeri ainoastaan perusteltua päätelmää), ja milloin tulisi sovellettavaksi YVA-menettelyn keston mukainen määräaika. Huomioitakoon, että luonnoksen sanamuotoa on hyvä tarkentaa, jotta sanotusta käy yksiselitteisesti ilmi, että henkilötiedot tulee poistaa määritellyn ajanjakson päättyessä.

Vanhojen asiakirjojen julkaisemisen tarpeellisuuden osalta tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa myös, että tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan vanhojen tietojen julkaiseminen koskisi käytännössä vain niitä tietoja, joiden kohdalla nyt esitetyt poistoedellytykset eivät ole vielä täyttyneet.

Henkilötietojen käsittelyperuste

Esityksen mukaan henkilötietojen käsittelyyn yleisessä verkossa sovelletaan käsittelyperusteena yleisen tietosuoja-asetuksen 6(1)(c) artiklaa (lakisääteisen velvoitteen noudattaminen) ja 6(1)(e) artiklaa (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen).

Tietosuojavaltuutetun toimisto yhtyy näkemykseen siitä, että henkilötietojen käsittelystä on mahdollista tässä tapauksessa säätää 6(1)(c) artiklan sisältämän kansallisen liikkumavaran puitteissa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6(1)(e) artiklan osalta tietosuojavaltuutetun toimisto nostaa esille, että tietosuojalakia koskevan hallituksen esityksen mukaan kyseistä artiklaa täsmentävä tietosuojalain 4 § ei oikeuta pitämään tietoja julkisesti saatavilla.(4) Yleisen tietosuoja-asetuksen 6(1)(e) artiklan mukaisen käsittelyperusteen kohdalla myöskin rekisteröidyn oikeudet, kuten oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä tai oikeus saada tiedot poistetuksi, tulevat täysimääräisesti sovellettavaksi.

(1) Ehdotuksessa mainitaan sivulla 30, että YVA-lain mukaisessa menettelyssä käsitellään henkilötietoja eri tahoihin ulottuvien vaikutusten kohdentamiseksi sekä asianosaisten tavoittamiseksi ja heille kuuluvien oikeuksien valvomiseksi.

(2) Yleisen tietosuoja-asetuksen 5(1)(c), 24 ja 25 artiklat.

(3) Arviointimenettelyn päättymisestä on säädetty YVA-menettelystä annetun lain (468/1994) 12 §:ssä, jonka mukaan arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

(4) HE 9/2018 vp, s. 79.

Miettinen Niina
Tietosuojavaltuutetun toimisto